

WHITEPAPER

Datagedreven inzicht in ondermijning

DATAPLATFORM INZICHT VAN VCS OBSERVATION

VCS Observation

Voorwoord

Ondermijning is een groeiend probleem in veel Nederlandse gemeenten. Het raakt de samenleving hard. VCS Observation ondersteunt een datagedreven aanpak met het platform InZicht. In dit whitepaper onderzoeken we hoe InZicht is ingericht, zodat veiligheidsinstanties en gemeenten effectief gebruikmaken van een dynamisch ondermijningsbeeld.

Dit whitepaper is gebaseerd op onderzoek door Timo Meijers voor VCS in 2019 en 2020. De belangrijkste conclusie uit het onderzoek van Timo is dat VCS samen met de eindgebruiker zes stappen doorloopt om te komen tot een effectief dynamisch ondermijningsbeeld. Het doel: inzicht krijgen in specifieke ondermijningsvraagstukken in een bepaalde regio of gemeente.

De zes stappen naar een dynamisch ondermijningsbeeld:

1. Thema's formuleren voor InZicht.
2. Een afgebakend gebied bepalen.
3. Onderzoeken van relevante (gesloten) bronnen.
4. Aanleveren van geselecteerde bronnen.
5. Rollen- en rechtenstructuur aanbrengen.
6. Voorspellend karakter van InZicht:
  - Het hier en nu.
  - De voorspellende functie.

Belangrijk aanvullend uitgangspunt is dat de gebruiker van InZicht systeemkennis en informatie verzamelt bij wijkagenten, boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren), bewoners en ondernemers uit het afgebakende gebied. Daarnaast wordt er rekening gehouden met de uitgangspunten van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Zo werpt InZicht effectief licht op het ondermijningsvraagstuk in een regio of gemeente.

Wij wensen u veel leesplezier.

Wim van Deijzen en Timo Meijers

Waalwijk, 6 november 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Dynamisch ondermijningsbeeld	5
3. Wat is platform InZicht?	8
4. Benodigheden dynamisch ondermijningsbeeld	12
5. Wat hebben veiligheidsorganisaties nodig?	15
6. Hoe werkt platform InZicht?	17
7. Conclusie	22
Literatuur	24
Onderzoeksmethode en interviews	26

1. Inleiding

Aanleiding

Het dataplatform InZicht van VCS geeft organisaties inzicht in verschillende beleidsonderwerpen. In het eerste halfjaar van 2019 bleek uit gesprekken met onze relaties dat er steeds meer behoefte is om InZicht specifiek in te zetten op ondermijning. InZicht kan verschillende publieke en private informatiestromen combineren, om de ondermijningsproblematiek in een regio inzichtelijk te maken.

Ondermijning is een groot probleem in Nederland. Hoe groot precies, is volgens experts lastig te bepalen (Parool, 2019). Wel heeft Nederland een 'ideaal vestigingsklimaat' voor criminelen die synthetische drugs produceren en verkopen. In 2018 stelde de Politieacademie dat dit te maken heeft met onze ligging, infrastructuur en de lage pakkans. Volgens vijf burgemeesters in Noord-Brabant nam ondermijning het afgelopen decennium sterk toe (HP/De Tijd, 2017).

Het probleem zit diep verweven in onze samenleving. Het raakt de economie, het openbaar bestuur en de veiligheid. De leefbaarheid en veiligheid in de wijken vermindert. Ondermijning tast de integriteit van de samenleving aan (Rijksoverheid, z.j.). Ondermijning staat volop in de aandacht en is volgens Pieter Tops van Tilburg University alleen te bestrijden met voldoende, volhardende en toegewijde capaciteit (Politieacademie, 2018).

Centrale vraag en deelvragen

In dit whitepaper onderzoeken we de centrale vraag: Hoe is het dataplatform InZicht ingericht, zodat (veiligheids)instanties en gemeenten effectief gebruik kunnen maken van een dynamisch ondermijningsbeeld? We gaan in op vijf deelvragen:

1. Wat is een dynamisch ondermijningsbeeld?
2. Hoe draagt platform InZicht bij aan de aanpak van ondermijning?
3. Wat is er nodig om een dynamisch ondermijningsbeeld te krijgen?
4. Wat hebben (veiligheids)instanties nodig om InZicht succesvol te gebruiken?
5. Hoe werkt InZicht, van de inrichting tot aan het dynamisch ondermijningsbeeld?

Conclusie van het onderzoek

InZicht geeft organisaties inzicht in verschillende beleidsonderwerpen, waaronder ondermijning. We combineren verschillende publieke en private informatiestromen, om het dynamisch ondermijningsbeeld in een regio inzichtelijk te maken. In dit whitepaper lichten we toe wat de meest effectieve manier is om dit te doen.

IN HET KORT

In dit whitepaper beantwoorden we de centrale vraag: Hoe is het dataplatform InZicht ingericht, zodat (veiligheids)instanties en gemeenten effectief gebruik kunnen maken van een dynamisch ondermijningsbeeld?

2. Dynamisch ondermijningsbeeld

Binnen Nederland houden verschillende partijen zich bezig met de aanpak van ondermijning en het verkrijgen van een dynamisch ondermijningsbeeld. Een ondermijningsbeeld brengt ondermijning in de gemeente of regio in kaart. De belangrijkste partijen hierin zijn de Taskforce Brabant-Zeeland, het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC) en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC).

Ondermijning

Wat is ondermijning precies? Volgens de politie (z.j.) betekent ondermijning: "De vermenging van de onder- en bovenwereld, de sluipende bedreiging van de integriteit van het openbaar bestuur, overheidsambtenaren en bedrijfsleven, bedreigde bestuurders en ambtenaren, afpersingspraktijken, de innesteling van criminele fenomenen in buurten en woonwijken of het ontstaan van 'vrijplaatsen'."

Ondermijning is een maatschappelijk probleem dat bij elke burgemeester hoog op de agenda staat. Daarnaast is het ook voor politiek Den Haag een centraal begrip (Ed, 2019). Enkele voorbeelden van ondermijning zijn volgens de politie (z.j.):

- hennepplantages
- xtc-labs
- illegale afvallozing
- mensenhandel
- spookburgers
- drugsdeals
- outlaw motorcycle gangs
- bedreiging van burgemeester(s)
- liquidaties

Uit onderzoek van Pieter Tops en Henny Schilders (2016) blijkt dat ondermijning de laatste jaren extreem is toegenomen in Nederland. Een oorzaak is de lage meldings- en aangiftebereidheid bij burgers. Veel burgers maken geen melding van criminele activiteiten in hun omgeving. Vaak uit angst voor represailles of vanwege een gebrek aan vertrouwen in het bevoegd gezag.

Dit droeg bij aan de flinke toename in de ondermijnende criminaliteit. Zo is er in 2018 in totaal 171 miljoen euro crimineel geld ingenomen (NRC, 2019). Daarnaast waren er bijna driehonderd dumpingen van drugsafval. Dat is een stijging van 42% ten opzichte van 2017 (Algemeen Dagblad, 2019). En zoals blijkt uit het onderzoek "De achterkant van Amsterdam" (2019) van Pieter Tops en Jan Tromp, zijn deze cijfers slechts het topje van de ijsberg.

Dynamisch ondermijningsbeeld

Een 'ondermijningsbeeld' is volgens het RIEC (2017): "Een bundeling van signalen en fenomenen van criminele aanwezigheid en activiteiten binnen een bepaald geografisch gebied." 'Dynamisch' betekent: iets wat steeds in beweging is. Ook criminelen blijven hun manier van werken veranderen. Het opstellen van een dynamisch ondermijningsbeeld kent twee hoofddoelen volgens het RIEC (2017):

1. (In)zicht geven in ondermijning.
2. Bevorderen van alertheid en actiegerichtheid.

IN HET KORT

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag: Wat is een dynamisch ondermijningsbeeld? We lichten toe wat 'ondermijning' inhoudt. Ook leest u hoe een dynamisch ondermijningsbeeld wordt opgesteld en wat de effecten zijn.

Het LIEC bracht een informatieboek uit voor gemeenten. Dit vormt een methode die geldt als een landelijke standaard voor het opstellen van een (dynamisch) ondermijningsbeeld. Het is onderdeel van de strategische agenda 2020 met als doel een meer algemeen geldende werkwijze bij het opstellen van een (dynamisch) ondermijningsbeeld (Valkenswaard, 2017).

Met een dynamisch ondermijningsbeeld willen we inzicht bieden in de aanwezigheid en activiteiten van de criminele industrie en de verwevenheid hiervan met de maatschappij. Dit kan worden vertaald naar een geografisch gebied, zoals een gemeente. Een goed inzicht in de aard en omvang van ondermijnende criminaliteit helpt om effectieve instrumenten en beleid in te zetten.

Thema of gebied

Een dynamisch ondermijningsbeeld kan beperkt worden tot een bepaald thema dat bijvoorbeeld een gemeente wil onderzoeken. Denk aan illegale bewoning, hennepcultuur of witwassen. Het ondermijningsbeeld kan ook een volledig beeld geven van ondermijning in een bepaald gebied. Dit stelt gemeenten in staat de juiste aanpak te bepalen, aangezien elke gemeente haar eigen uitdagingen kent.

Werkwijze

Volgens het RIEC (z.j.) is het zaak om eerst lokaal systeemkennis te verzamelen (informatie uit systemen van onder meer de politie, Belastingdienst, woningcorporaties en energieleveranciers). Evenals informatie van o.a. wijkagenten, boa's, bewoners en ondernemers. Het bundelen en analyseren van deze informatie maakt samenwerkingsverbanden en structuren zichtbaar: de basis van een dynamisch ondermijningsbeeld.

Effect(en) van een ondermijningsbeeld

Volgens het RIEC en LIEC (2016) is een dynamisch ondermijningsbeeld cruciaal voor een bestuurlijke aanpak van ondermijning. Het gemeentebestuur prioriteert de aanpak van ondermijning, zet gerichter capaciteit en middelen in, en de informatiepositie verbetert. Een dynamisch ondermijningsbeeld leidt tot meer bewustwording en betrokkenheid, aldus de Inspectie Justitie en Veiligheid (2016).

Rapport gemeente Valkenswaard

De gemeente Valkenswaard (2017) schrijft in haar Actieplan ondermijnende criminaliteit dat een ondermijningsbeeld is opgesteld door gezamenlijk inspanning van de politie, gemeenten, Belastingdienst, het Openbaar Ministerie (OM), het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en het RIEC. Het is opgesteld vanuit groepsinterviews bij partners in de aanpak van ondermijning.

Het ondermijningsbeeld geeft een volledig beeld van:

- de kennis van, informatie over en inzicht in ondermijnende criminaliteit en de risico's hiervan in Noord-Brabant en Zeeland.
- de criminele netwerken in de gemeenten, de ondermijnende vormen van criminaliteit waarmee zij zich bezighouden, hun manier van werken, de betrokkenheid van personen die faciliteiten bieden en de gelegenheid die de maatschappij biedt om deze activiteiten voort te zetten. (Valkenswaard, 2017)

Het dynamisch ondermijningsbeeld toont het fundament van de ondermijnende criminaliteit in een bepaald gebied. Zoals criminele samenwerking(en), personeel, locaties, hulpmiddelen, transport, afzetmarkt en logistiek. Dit stelt de gemeente in staat om een effectieve bestuurlijke aanpak op te zetten.

Conclusie

Een dynamisch ondermijningsbeeld is een bundeling van signalen en fenomenen van criminele activiteiten binnen een gebied en/of thema. Het wordt opgesteld door gemeenten, politie, het OM, het

CCV, de RIEC's en het LIEC. Zo'n beeld geeft inzicht in ondermijning en helpt veiligheidsinstanties om effectief beleid te ontwikkelen.

3. Wat is platform InZicht?

De softwareoplossing InZicht van VCS geeft (veiligheids)instanties vroegtijdig inzicht in verschillende beleidsonderwerpen, waaronder ondermijning. InZicht werkt met datavirtualisatie. Dit maakt het mogelijk om snel en flexibel te beschikken over een grote hoeveelheid data uit verschillende bronnen. Als gebruiker kunt u realtime in één omgeving al die data inzien.

Meer dan tweehonderd ingebouwde connectoren maken het eenvoudig om nieuwe databronnen te koppelen aan InZicht. Data is eenvoudig te combineren en hergebruiken voor meerdere toepassingen. Zo kan een koppeling worden gemaakt met openbare data, zoals die van het KNMI. Deze koppeling is dan direct bruikbaar voor iedere (nieuwe) gebruiker.

Informatiegestuurd werken

Door meerdere databronnen aan InZicht te koppelen en te combineren ontstaan verrassende inzichten die voor de gebruiker waardevol kunnen zijn. Door ondermijningssignalen te detecteren, kan een instantie vroegtijdig ingrijpen. Deze stuurinformatie is volgens de geïnterviewde experts cruciaal.

Databronnen combineren

InZicht combineert drie soorten databronnen:

- Openbare databronnen.
- Aangeleverde gesloten databronnen van onze opdrachtgevers.
- Eigen bronnen van VCS: camera's en sensoren, resultaten uit videocontentanalyse en softwareoplossingen van VCS. Denk aan systemen voor in de videomeldkamer(s) en voor boa's maar ook telsensoren in de stad.

Openbare data

De openbare data die in InZicht wordt geïmplementeerd, is algemeen beschikbaar. Deze data wordt niet elke keer opnieuw gekoppeld. Als een gebruiker het platform afneemt en VCS eenmaal de koppeling maakt met de databron en het platform, is de koppeling direct beschikbaar. Dit werkt snel en kostenefficiënt.

De openbare data heeft verschillende eigenaren en elke organisatie heeft haar eigen databronnen. Enkele voorbeelden zijn het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC), de politie, een gemeente, de Kamer van Koophandel (KvK) en het CBS. Bovendien zijn deze databronnen in verschillende vormen opgeslagen en beschikbaar.

Dit betekent dat de data opgeslagen kan zijn als Excel- of CSB-bestand, of in een andere bestandsvorm. InZicht laat, ongeacht de vorm van het databestand, de verschillende data één taal spreken voor de eindgebruikers. Dit stelt hen in staat om informatiegestuurd te werken. Door meerdere bestandsvormen aan InZicht te koppelen verkrijgt u verrassende inzichten.

IN HET KORT

In dit hoofdstuk lichten we het werkingsprincipe van platform InZicht toe en gaan we in op het concept datavirtualisatie. We laten aan de hand van een voorbeeld zien hoe InZicht leidt tot informatiegestuurd werken aan een ondermijningsvraagstuk.

Wet Bibob

Deze manier van informatiegestuurd werken kan situaties aan het licht brengen waarin criminelen misbruik maken van een vergunning. Dan kan een gemeente de Wet Bibob inzetten. Dit is een bestuursrechtelijk instrument, waarmee een bevoegd bestuursorgaan kan ingrijpen als het erop lijkt dat een vergunning wordt misbruikt. Zo wordt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert. (Justis, z.j.)

Voorbeelden van databronnen:

OPENBARE BRONNEN	GESLOTEN BRONNEN
KNMI	Gemeentelijke databronnen
Kadaster	Parkeerinformatie
Nationaal Georegister	Aantal bezoekers winkelgebied
Publieke Dienstverlening op de Kaart	Camera-data
CBS	Energieverbruik op straatniveau
Uitgegeven vergunningen door gemeente	GBA-data
	Aangiften en meldingen
	Fraudesignalen

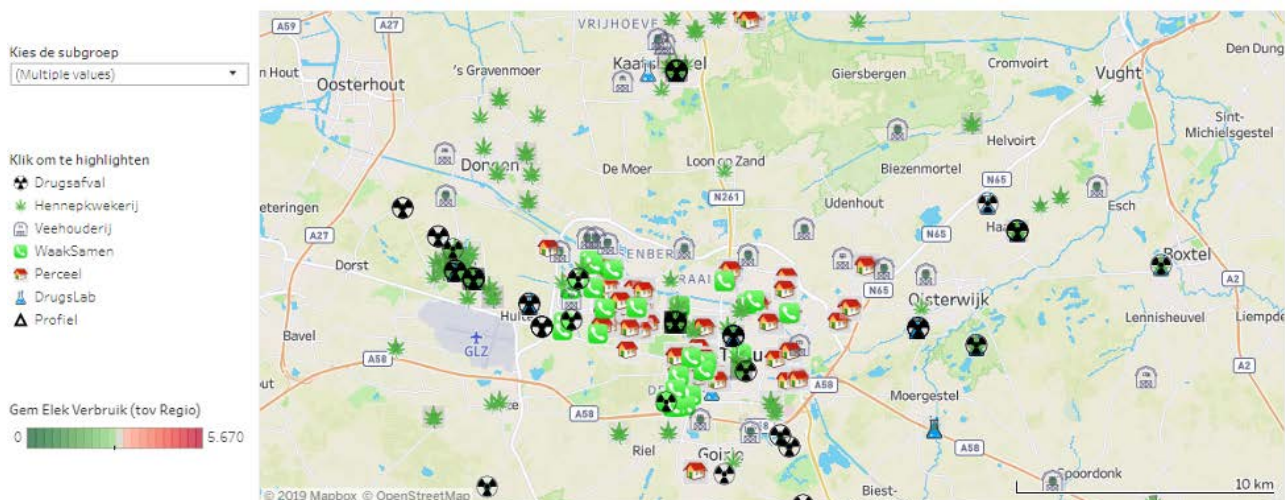
Door deze databronnen te combineren en daarbij beleidskeuzes en -maatregelen te implementeren, zorgt InZicht dat de gebruiker informatiegestuurd kan werken. Het stelt bestuurders van veiligheidsinstanties en gemeenten in staat om gemotiveerde beleidskeuzes te maken op basis van feiten en cijfers. En om resultaten te behalen in de aanpak van ondermijning.

Data combineren: voorbeelden

Door databronnen te koppelen, worden ondermijnende activiteiten in een regio inzichtelijk gemaakt. Drie voorbeelden:

1. Combineer het energiegebruik op straatniveau met het aantal onbewoonde woningen in die straat. Dit kan inzicht geven in illegale bewoning.
2. Leg de locaties van opgerolde drugslabs naast de locaties van drugsafvaldumpingen. Vaak wordt verondersteld dat drugsafvaldumping binnen tien kilometer van het drugslab plaatsvindt.
3. Leg data van de KvK naast die van het Kadaster voor een gevisualiseerd beeld van het aantal bedrijven dat is ingeschreven op één adres. Zijn dit meerdere bedrijven? Dit kan leiden tot een vermoeden van witwassen.

Het combineren van data creëert een integraal overzicht. Hieronder ziet u voorbeelden van gevisualiseerde data op een kaart. Aan de linkerkant ziet u een lijst van geselecteerde bronnen. Op de kaart zijn die geselecteerde bronnen te zien.

Weergaven afwijkingen stroomverbruik

InZicht en de aanpak van ondermijning

Ondermijning is in Nederland het gesprek van de dag. Terwijl wat we weten van ondermijning slechts het topje van de ijsberg is (Brabants Dagblad, 2019). We missen betrouwbare informatie en de criminelen lopen ver voor op de organisaties die ondermijning willen aanpakken. Dit blijkt duidelijk uit onze interviews met betrokkenen.

InZicht is gebaseerd op datavirtualisatie, waarbij u snel en flexibel over veel data kunt beschikken. Door data te analyseren en diagnosticeren kunt u (ongewenste) situaties in de toekomst voorspellen. InZicht combineert verschillende soorten data en visualiseert dit, waardoor u inzicht krijgt in effecten van uw beleid. Zo stuurt u gericht op doelstellingen. De informatiepositie van uw organisatie verbetert.

Voorbeeld: informatiegestuurd werken

Verbanden leggen, patronen zien: dat is waar InZicht om draait. Hoe ziet dit eruit voor de eindgebruiker? VCS zette in 2019 een proeftuin op met diverse ondermijningsdata. Deze proeftuin is getest door verschillende gebruikers. In de proeftuin koppelde VCS vier informatiebronnen:

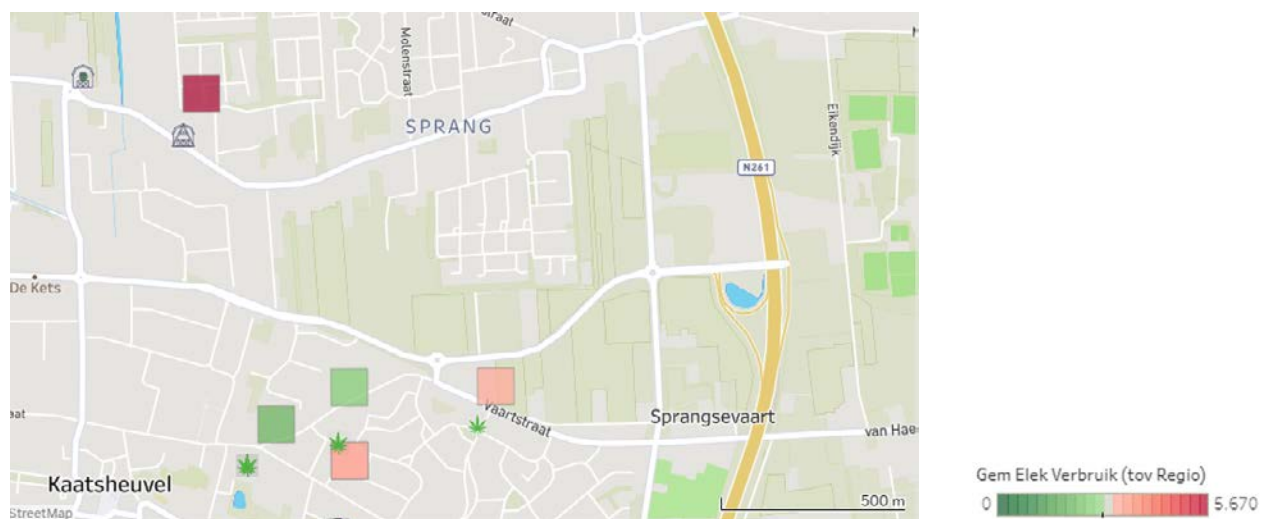
1. Locaties van drugsdumping.
2. Locaties van veehouderijen.
3. Locaties van opgerolde hennepkwekerijen en drugslabs.
4. Drugsgelateerde meldingen via WaakSamen. Dit is een app van VCS waarmee burgers anoniem meldingen kunnen maken in hun gemeente.

Voor de veehouderijen was er een vooraf geprogrammeerd profiel. Op de kaart staan alleen de veehouderijen die geen vergunning meer hebben en zich bevinden binnen een straal van tien kilometer van een drugsdumping. Dit profiel is uiteraard aan te passen. Het doel van de profielen is dat de gebruiker alleen data ziet die relevant is.

Op de onderstaande kaart ziet u gekleurde vierkanten. Deze 'CBS-vierkanten' zijn honderd vierkante meter groot. De vierkanten hebben elk een eigen kleur. Onder de afbeelding staat een legenda met kleuren. Ook hier zit een profiel achter. Per CBS-vierkant berekent de software het aantal percelen. Vervolgens worden alle percelen met woonfuncties opgeteld (Kadaster, z.j.).

Ook is bekend wat een gemiddeld jaarverbruik aan stroom zou zijn voor een woonhuis of boerderij. Door nu binnen één CBS-vierkant te kijken naar de woonfuncties, kunnen we het verwachte stroomverbruik per jaar voor dat vierkant berekenen. Dit wordt vertaald naar kleur: hoe roder de kleur, hoe meer het energieverbruik afwijkt van het verwachte stroomverbruik.

Voor een gemeente kan deze werkwijze inzicht bieden in verdachte situaties qua energieverbruik. Deze vierkanten leiden niet direct naar individuele gevallen, maar geven wel aan dat er iets niet klopt in het CBS-vierkant. Zo kan een boa informatiegestuurd werken, door nu gericht een observatie te doen.

Inzicht energieverbruik op straatniveau

Conclusie

InZicht kan in een vroeg stadium ondermijnende activiteiten helpen detecteren in een bepaald gebied. Het platform is gebaseerd op datavirtualisatie, waarbij de gebruiker snel en flexibel over veel soorten data beschikt. InZicht combineert en visualiseert dit. Dit verbetert de informatiepositie van de gebruiker.

4. Benodigdheden dynamisch ondermijningsbeeld

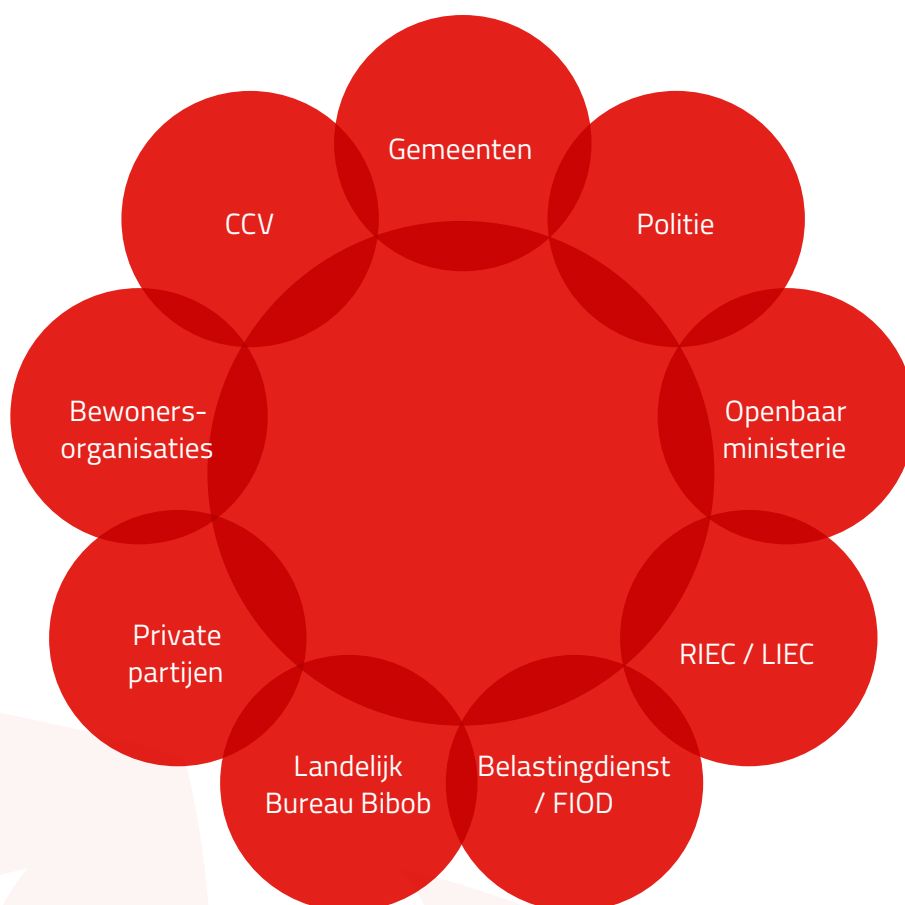
In het vorige hoofdstuk bleek dat we een dynamisch ondermijningsbeeld altijd opstellen voor een afgebakend gebied. Nu is de vraag: welke actoren houden zich bezig met de aanpak van ondermijning in dit gebied? Het CCV bracht een overzicht uit van actoren. Ook spraken we met verschillende deskundigen over deze vraag. Ons overzicht is niet absoluut, de actoren verschillen per gebied.

1. Gemeente

Volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) (2017) is de aanpak van ondermijning al geruime tijd niet meer de exclusieve taak van de politie. De gemeente heeft nu een leidende rol hierin. Een gemeente kan dus belangrijke 'gesloten' data leveren, waarover alleen zij beschikt. Deze data visualiseren in InZicht, kan leiden tot nieuwe inzichten voor die gemeente. Met deze nieuwe inzichten en data ontstaat een dynamisch ondermijningsbeeld.

IN HET KORT

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vraag: Wat is er nodig om een dynamisch ondermijningsbeeld te krijgen? We onderzoeken wie er binnen een gemeente ondermijning oppakken en wat de visie en ervaringen van deskundigen zijn.

Overzicht van de actoren

2. Politie

De politie handhaaft de rechtsorde en biedt hulp aan de mensen die dit nodig hebben (Politie, z.j.). Daarnaast spoort zij ondermijnende activiteiten op. Zij is dus op de hoogte van ondermijning, de signalen ervan en de nieuwste ontwikkelingen. Ook ontvangt de politie meldingen en signalen van burgers die wijzen op criminele activiteiten. Daarom is het betekenisvol wat deskundigen bij de politie onder een dynamisch ondermijningsbeeld verstaan.

3. Openbaar Ministerie

Het OM (z.j.) is belast met de juridische kant van strafrechtelijk onderzoek in Nederland. Zij zijn op de hoogte van ondermijnende activiteiten in gemeenten en regio's, aangezien zij deze tegenkomen in strafrechtelijk onderzoek. Ook kennen zij vanuit deze onderzoeken de signalen van ondermijnende activiteiten. Het OM kan deze waardevolle informatie delen met gemeenten als gebruiker van InZicht.

4. RIEC en LIEC

De tien RIEC's zijn regionale publiek-private samenwerkingsverbanden. Zij verbinden informatie, expertise en inzet om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken. Ook ondersteunen ze andere samenwerkingen (RIEC, z.j.). Het LIEC legt de verbinding tussen de RIEC's. De RIEC's beschikken over rijke informatie wat betreft ondermijning in een regio. Ook koppelen ze al databronnen om tot inzichten te komen.

De RIEC's en het LIEC kunnen gebruikmaken van alle beschikbare data zonder rekening te houden met de AVG. Het ligt juridisch vast dat zij als enige veiligheidsorganisatie in Nederland zijn aangewezen om op een innovatieve manier databronnen en data te gebruiken (RIEC, z.j.). De focus binnen hun aanpak van ondermijning ligt op vijf thema's:

1. Georganiseerde hennepcultuur.
2. Mensenhandel en -smokkel.
3. Criminele motorbendes.
4. Misbruik en fraude binnen de vastgoedsector.
5. Witwassen en gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit.

5. Belastingdienst en FIOD

De Belastingdienst werkt mee aan de aanpak van ondermijning. Zo berekenen ze hoeveel criminelen verdienen met hun drugslabs of hennepkwekerijen, als belastingplichtige (Eindhovens Dagblad, 2019). Als de Belastingdienst fraude vermoedt, leggen ze dit voor aan de FIOD (Fiscale Inlichtingen en OpsporingsDienst), een opsporingsinstantie van de Belastingdienst (CCV, z.j.).

6. Landelijk Bureau Bibob

Landelijk Bureau Bibob is onderdeel van de screeningsautoriteit Justis en onderzoekt de integriteit van betrokkenen en hun zakelijke relaties (Justis, z.j.). Volgens Justis (2018) adviseert het bureau daarnaast bestuursorganen en rechtspersonen over het gevaar van misbruik van vergunningen, subsidies en aanbestedingen. Ook dit is ondermijning. Deze partner herkent de signalen vanuit integriteitsonderzoeken.

7. Private partijen

Ook tal van private partijen kunnen bijdragen aan het beeld van ondermijning in een specifiek gebied. Denk aan energieleveranciers, netwerkbeheerders, horeca, autogarages, woningcorporaties, oudijzerhandelaren of makelaars. Data kan bijvoorbeeld bestaan uit het energieverbruik in een straat, meldingen welke auto's contant worden betaald of aantallen leegstaande woningen.

8. Bewonersorganisaties en wijkbeheerders

Bewoners, wijkbeheerders en leden van wijkorganisaties vormen de ogen en oren van de straat. Bewoners weten vaak nog beter wat zich in de wijk afspeelt dan de wijkagent. Hier kunnen signalen van

ondermijning bij zitten. Het is belangrijk dat deze informatie bij bewonersorganisatie en/of wijkbeheerders terechtkomt. Dit draagt bij aan het dynamisch ondermijningsbeeld.

9. CCV

Het CCV (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) helpt gemeenten bij de aanpak van ondermijning. Het voorziet hen van informatie over ondermijning. Zo lopen er verschillende projecten bij de gemeente Rotterdam, de Rijswijkse Plaspoelpolder, havengebieden en andere partijen (CCV, 2017). Het CCV weet wat een dynamisch ondermijningsbeeld is en wat de signalen zijn van ondermijning.

Andere bronnen en partners

Er zijn tal van andere bronnen en partners die ondermijning aanpakken. Zoals de KvK, het Kadaster, de vreemdelingenpolitie, Meld Misdaad Anoniem, Jeugdzorg, middelbare scholen en het waterschap. Er is een verschil tussen partijen die data hebben en met ondermijning werken, en partijen die zelf niets met hun data kunnen. Zij zijn een bron (en geen partner) voor het dynamisch ondermijningsbeeld.

Interviews

Wij interviewden deskundigen over het dynamisch ondermijningsbeeld en de aanpak van ondermijning. Deskundigen beschrijven een dynamisch ondermijningsbeeld als: "Een verzameling van signalen, fenomenen en informatie van criminele activiteiten in een bepaald gebied of gemeente". Dit komt sterk overeen met onze definitie: een bundeling signalen van criminele activiteiten binnen een gebied, opgesteld door gemeenten, politie, RIEC en LIEC, het OM en/of het CCV.

Informatie

Een dynamisch ondermijningsbeeld is meer dan een lijst van actoren. Dankzij de (openbare) data van partners, krijgt een partij een informatiepositie. De data kan bestaan uit kwantitatieve gegevens, zoals cijfers. Of uit kwalitatieve gegevens, zoals ervaringen en meldingen. Uit de interviews blijkt dat al deze data de basis vormt van een dynamisch ondermijningsbeeld. Daarbij is het cruciaal om de verschillende soorten informatie te combineren, om patronen van ondermijning te herkennen.

Conclusie

Voor een dynamisch ondermijningsbeeld verzamelen we signalen van ondermijning uit verschillende bronnen. De informatie kan kwantitatief of kwalitatief zijn, de bronnen openbaar of gesloten. Het is van belang om databronnen van verschillende partners te combineren. InZicht voorziet in deze behoefte.

5. Wat hebben veiligheidsorganisaties

nodig?

Verschillende veiligheidsorganisaties richten zich op het ondermijningsvraagstuk in Nederland. In 2017 stelden de politie, het OM, de Belastingdienst, (regio)burgemeesters en het LIEC een toekomstagenda op voor de aanpak van ondermijning (Tweede Kamer, 2018). Het doel is: "Het terugdringen en beheersbaar maken en houden van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in Nederland."

Volgens de politie (2019) trekken politie, gemeenten, het OM en de Belastingdienst samen ten strijde tegen ondermijning. Hierbij richten zij zich op drie prioriteiten:

1. Verstoren van criminele samenwerkingsverbanden.
2. Drugsgerelateerde geldstromen inzichtelijk maken en verstoren.
3. De bestuurlijke weerbaarheid verstevigen.

Dataplatform InZicht

InZicht kan deze prioriteiten helpen realiseren. Om InZicht te gebruiken, leveren de veiligheidsorganisaties aan VCS hun eigen (gesloten) databronnen. Deze worden in InZicht geïmplementeerd. De aangeleverde bronnen worden dan verrijkt met open databronnen. De gesloten bronnen bevatten data waarover alleen de organisatie zelf beschikt, onbevoegden kunnen hier dus niet bij (conform AVG).

Uit onze interviews met deskundigen blijkt dat informatie verzamelen en delen van groot belang is in de aanpak van ondermijning. VCS implementeert en harmoniseert alle data en richt InZicht in voor de gebruiker. Het combineren van open en gesloten data geeft de organisatie nieuwe inzichten in ondermijning. Drie voorbeelden van gecombineerde databronnen zijn:

- Locaties van opgerolde hennepkwekerijen en drugsafvaldumpingen.
- Energieverbruik op straatniveau en het aantal leegstaande woningen.
- Veehouderijen met ingetrokken vergunningen.

Informatiepositie

Ondermijning op een nieuwe wijze benaderen is belangrijk om het fenomeen de kop in te drukken. Volgens deskundigen moeten we af van incidentbestrijding. Ondermijning moet meer proactief worden aangepakt en niet reactief, zoals het de laatste jaren vaak ging. Dat is alleen mogelijk vanuit een informatiepositie. Dit stelt een organisatie in staat om informatiegestuurd te werken.

Soortgelijke platformen

Uit de interviews bleek dat een aantal organisaties in Nederland al werkt met vergelijkbare dataplatformen in de aanpak van ondermijning. Het Aanjaagteam Ondermijning visualiseert signalen en meldingen, om patronen van ondermijning te herkennen. Het team krijgt van alle partners van het RIEC en LIEC informatie voor deze proactieve methode, om vandaaruit informatiegestuurd te werken.

Ook het RIEC en het LIEC maken gebruik van een platform waarin ze databronnen implementeren, om

IN HET KORT

In dit hoofdstuk beantwoorden we drie vragen. Wat is een veiligheidsinstantie? Om welke instanties gaat het als we het hebben over een dynamisch ondermijningsbeeld? En wat hebben zij nodig om InZicht te gebruiken?

ondermijningssignalen en activiteiten te visualiseren. Het RIEC Rotterdam heeft op basis van open databronnen en open data een Risico Radar Ondermijning (RRO) laten ontwikkelen. Beide platforms zijn voor eigen gebruik en worden niet gedeeld met andere organisaties.

De gemeente Tilburg beschikt over een eigen afdeling met informatieanalisten. Daar wordt op een innovatieve manier gewerkt om ondermijning in de gemeente tegen te gaan. Zij gebruiken net als het Aanjaagteam Ondermijning en het RIEC Rotterdam een tool om de beschikbare data en informatie te verzamelen en het te visualiseren. Ook deze tool is voor intern gebruik en wordt niet gedeeld met andere organisaties.

Ook de gemeente Den Haag beschikt over een platform dat data visualiseert. D66 (2019) geeft aan dat Den Haag eerst een geografisch gebied aanwijst waar vermoedens zijn van ondermijning. Daarna worden data en informatie van partners gekoppeld. Ook worden bewoners en ondernemers aangemoedigd om signalen van ondermijning te delen. Uiteindelijk wordt alle informatie gecombineerd, om patronen van ondermijning te herkennen.

Voor eigen gebruik

De beschreven platformen van veiligheidsorganisaties zijn exclusief voor eigen gebruik. Deze platformen worden niet gedeeld met andere veiligheidsorganisaties. InZicht biedt een oplossing voor de problematiek en de behoeftes van een bredere groep aan (veiligheids)organisaties. Deze behoefte is er zeker, zoals blijkt uit ons onderzoek en de interviews.

Conclusie

Verschillende grotere (veiligheids)organisaties koppelen al databronnen om inzicht te krijgen in ondermijning. Het is wel ieder voor zich. Deze methoden zijn voor eigen gebruik. Terwijl ook kleine en middelgrote gemeenten graag zo'n dataplatform zouden inrichten. Dit blijkt uit onze interviews.

6. Hoe werkt platform InZicht?

Om tot een goed werkend platform te komen, doorloopt VCS met de opdrachtgever zes vaste stappen. Hierna werkt InZicht effectief en efficiënt.

Stap 1. Thema's formuleren voor InZicht

VCS bespreekt met de opdrachtgever welk specifiek beleidsvraagstuk zij willen oppakken. VCS kent de problematiek en de beleidsvragen van de opdrachtgever. Samen met de opdrachtgever formuleert VCS een aantal concrete 'thema's' voor platform InZicht. Enkele voorbeelden van thema's die bij ondermijning horen:

- Fraude met persoonsgebonden budgetten.
- Extreem stroomverbruik.
- Gebruik van industrieterreinen na kantoortijden.
- Ingetrokken veehouderijvergunningen.

Stap 2. Een afgebakend gebied bepalen

Tijdens deze stap van het inrichten van InZicht wordt duidelijk waar de problematiek zich precies voordoet. Dit heet een 'afgebakend gebied'. Een duidelijke keuze verbetert de informatiepositie van de opdrachtgever. Zo kan er gefocust worden op dit gebied. Het resultaat: in de volgende stap kijken we naar de juiste (gesloten) bronnen. In de praktijk kunnen stap 1 en 2 door elkaar lopen.

Stap 3. Relevante (gesloten) bronnen selecteren

VCS onderzoekt met de opdrachtgever over welke (gesloten) databronnen hij beschikt. Welke zijn relevant om de problematiek in het afgebakend gebied in kaart te brengen? Hierbij gaan we uit van eenvoud.

We bepalen de meest voor de hand liggende bronnen. Met een koppeling van bijvoorbeeld vier databronnen verkrijgt de gebruiker al een schat aan nieuwe informatie. Dit werd bevestigd tijdens de interviews. Volgens het RIEC (z.j.) is het belangrijk om systeemkennis te verzamelen, evenals informatie van bewoners, deskundigen en ondernemers uit de regio. Dit nemen we mee in stap 4.

Stap 4. Aanleveren van geselecteerde bronnen

Om InZicht werkend te krijgen, levert de gebruiker de geselecteerde bronnen aan bij VCS. VCS implementeert de bronnen in InZicht. Daarnaast harmoniseert VCS de open en gesloten bronnen in het platform, zodat alles op elkaar aansluit. Door filters toe te passen geven we de juiste bronnen weer voor elk thema. We doorlopen drie 'View'-lagen totdat de databronnen leesbaar zijn in het platform.

IN HET KORT

In dit hoofdstuk beantwoorden we drie vragen. Wat is een veiligheidsinstantie? Om welke instanties gaat het als we het hebben over een dynamisch ondermijningsbeeld? En wat hebben zij nodig om InZicht te gebruiken?

Business Views

Core Views

Core Views

Data Bestanden

1. Raw Views

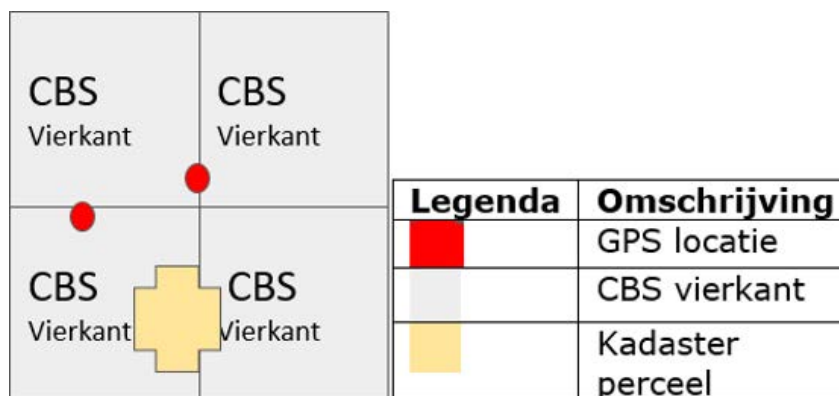
In deze laag levert de gebruiker de databronnen aan. Elke bron spreekt een andere 'taal'. Hiermee bedoelen we dat elke databron een ander bestandstype heeft, zoals een Excelbestand, CSV-bestand of een Oracle Database. In InZicht kunnen we 220 verschillende soorten bestanden implementeren en harmoniseren. Hieronder ziet u hoe een fysieke locatie alleen al op vijf manieren weergegeven kan worden.

	<i>X, Y of latitude, longitude</i>
resultaat:	132299, 411033
resultaat:	51.68762, 5.05892
resultaat:	N 51 41.257, E 5 3.535
resultaat:	N 51 41 15.4, E 5 3 32.1
resultaat:	31U 642321 5728302

Vijf verschillende 'talen' voor locaties in Raw view

2. Core Views

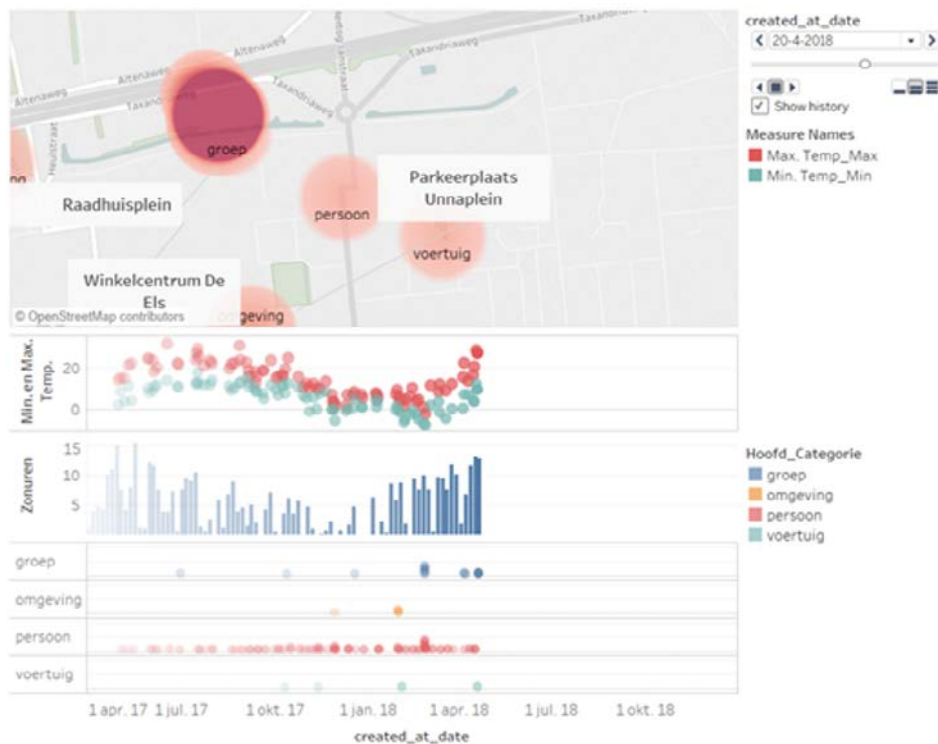
In deze laag gaan de verschillende databronnen met elkaar communiceren. InZicht laat de verschillende bestandstypen dezelfde 'taal' spreken. Hieronder ziet u het resultaat als het gaat om locaties in een gebied. Het CBS rekent in vlakken van honderd vierkante meter, het Kadaster gebruikt percelen, gps geeft een exacte locatie. In deze laag (Core Views) ziet u al die formaten op één gevisualiseerde kaart.

Weergave van locaties op één kaart

3. Business Views

In de Business Views ziet de gebruiker de resultaten. Dit is het eindproduct als de databronnen zijn aangeleverd, geïmplementeerd en geharmoniseerd. Hier geven we de resultaten overzichtelijk weer, met legenda's, kleuren, grafieken, tabellen en kaarten. Hieronder ziet u de eindresultaten van InZicht, nadat de aangeleverde bronnen eerst de Raw Views en Core Views hebben doorlopen.

Uiteindelijke weergave van locaties in InZicht

Stap 5. Aanbrengen rollen- en rechtenstructuur

Nu de problematiek en thema's vaststaan, de bronnen zijn geselecteerd en klaargezet, bepaalt de opdrachtgever wie toegang krijgen tot (delen van) InZicht. VCS richt een rollen- en rechtenstructuur in. U kunt per medewerker aangeven welke rol hij of zij heeft in het platform. Aan de rollen hangen we rechten, waarin bepaald kan worden wat een gebruiker wel of niet mag zien en/of doen.

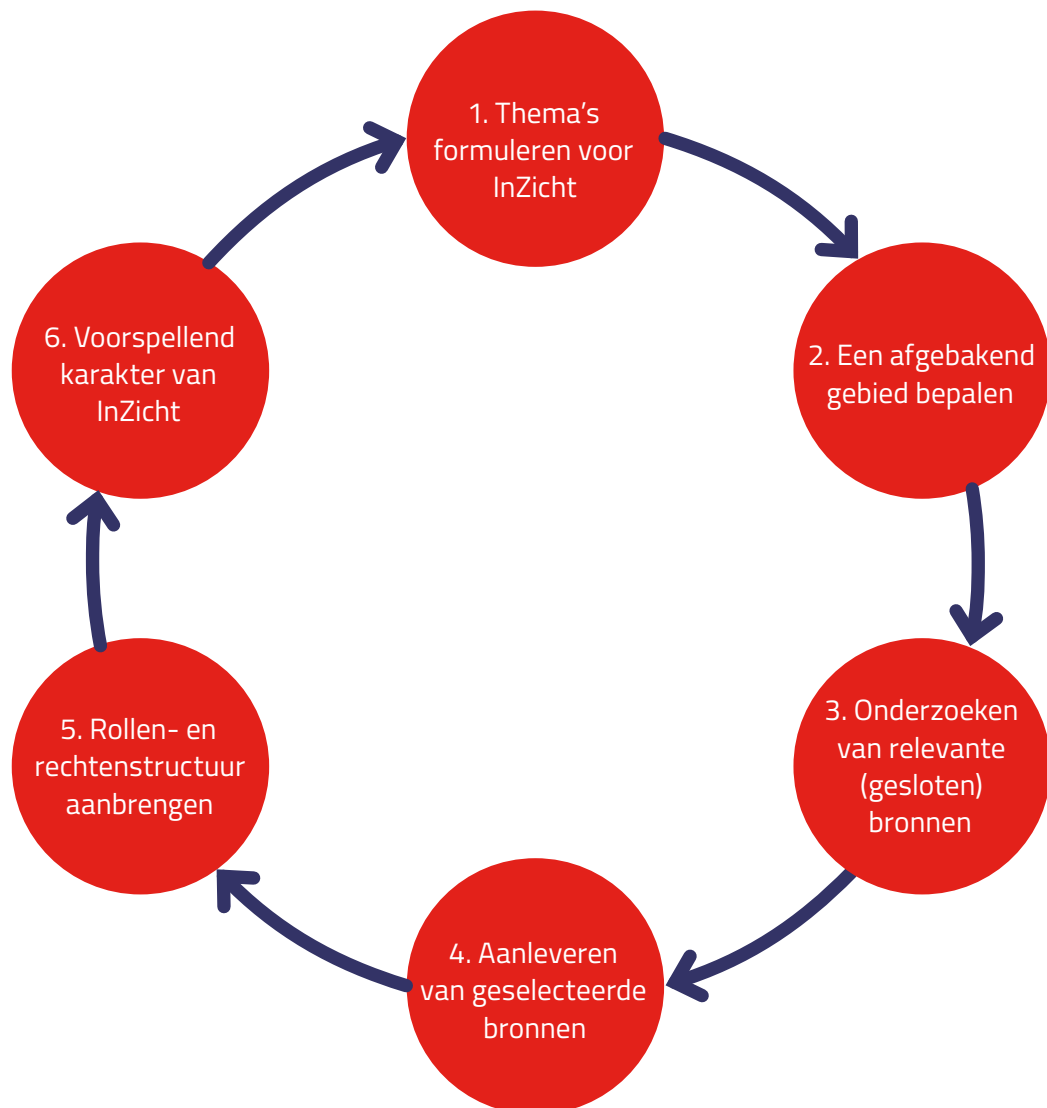
Het doel van een strikte rollen- en rechtenstructuur is de gevoelige data te beschermen, waarmee u wellicht werkt. Bijvoorbeeld persoonsgegevens, of datacombinaties die zijn te herleiden tot een persoon. De bescherming van deze persoonsgegevens volgens de AVG lichten we verderop in dit hoofdstuk nader toe. Bij platform InZicht kunt u het scheiden van functies tot op drie niveaus toepassen:

1. **Themaniveau:** hier bepaalt u wie welk thema kan zien. Een boa kan bijvoorbeeld de thema's Ondernijming, Openbare Veiligheid en Leefbaarheid gebruiken. Terwijl een andere collega alleen het thema CO2 kan inzien.
2. **Bronniveau:** hier stelt u in wie toegang hebben tot welke bronnen binnen een thema. Deze bronnen bevatten soms data die niet voor iedereen relevant is, dan is het beter om de toegang tot deze bronnen te ontzeggen.
3. **Tabelniveau:** toegang op tabelniveau in het databestand, betekent bijvoorbeeld dat de gebruiker wel een straatnaam kan zien maar geen huisnummers. Want dit is te herleiden tot een persoon.

Stap 6. Voorspellend karakter van InZicht

InZicht biedt inzicht in een thema in een afgebakend gebied. Het gaat dan over het probleem hier en nu, dus op een bepaald moment in een bepaald gebied. Zo verkrijgt de gebruiker een dynamisch ondernijmingsbeeld. De waarde van het platform zit hem in de vele bronnen die geïmplementeerd kunnen worden en de voorspellende functie die InZicht krijgt na verloop van tijd.

- **Het hier en nu:** op basis van de gekoppelde bronnen in InZicht ontstaat stuurinformatie. Als de gemeente bijvoorbeeld meer meldingen ontvangt van vuurwerkoverlast in een bepaalde wijk als het regent, kan het voor een boa zinvol zijn om hier tijdens regenachtige dagen een kijkje te nemen. Door weersinformatie te koppelen aan meldingen, ontstaat dan stuurinformatie.
- **De voorspellende functie:** InZicht verzamelt data over langere tijd. Zo kan InZicht bijvoorbeeld vanuit databronnen weten dat het morgen gaat regenen. Dan gaat er – in het vuurwerkvoorbeeld – een suggestie naar de gebruiker om morgen meer boa's de wijk in te sturen.

De zes beschreven stappen van InZicht

Algemene Verordening Gegevensbescherming

InZicht werkt met bronnen en data, die persoonsgegevens kunnen bevatten. Daarom houden we rekening met de AVG. Samen met de juridische afdeling van VCS hebben we onderzocht wanneer de AVG van kracht is bij InZicht. Het gaat om twee gevallen. Een bron bevat persoonsgegevens, waaruit blijkt om wie het gaat. Of er kan blijken om wie het gaat, doordat we bronnen koppelen.

Volgens de AVG is de gebruiker van InZicht de verwerkingsverantwoordelijke. VCS is de verwerker. Verwerkingsverantwoordelijke zijn, houdt in volgens de AVG: "Degene die 'doel en middelen' bepaalt voor de verwerking." Dus deze verantwoordelijke bepaalt hoe en waarom er persoonsgegevens worden verwerkt. Dit is de (rechts)persoon die verantwoordelijk is voor het naleven van de AVG.

Dat VCS de verwerker is, houdt in dat zij: "Handelt in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke bij het verwerken van persoonsgegevens, zonder onder diens rechtstreeks gezag te staan." Wij volgen dus uw instructies op. Volgens de AVG realiseert de gebruiker van InZicht de verwerkersovereenkomst (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2018). VCS beschikt over een eigen privacy officer. Wij hebben de kennis in huis om u hierin te ontzorgen.

Conclusie

VCS doorloopt zes stappen om InZicht effectief in te richten voor de gebruiker. Hierna krijgt de gebruiker met het platform meer inzicht in ondermijning in de regio. Hierbij houden we rekening met de AVG. VCS ontzorgt opdrachtgevers zodat ze voldoen aan hun verplichtingen als verwerkingsverantwoordelijke.

7. Conclusie

Dit whitepaper onderzoekt hoe InZicht is ingericht, zodat instanties effectief gebruikmaken van een dynamisch ondermijningsbeeld. Uit informatie van het RIEC en interviews met deskundigen blijkt dat zo'n dynamisch ondermijningsbeeld inzicht geeft in thema's in een bepaald gebied. Er zijn meer data-platformen ontwikkeld om dit inzicht te krijgen, maar deze platformen zijn voor eigen gebruik.

Behoeftte aan informatiepositie

Literatuuronderzoek en interviews met deskundigen bevestigen dat gemeenten en veiligheidsinstanties een sterke behoefte hebben aan een informatiepositie. InZicht beantwoordt aan deze behoefte. Het platform biedt realtime rapportages en realtime datagedreven procesoptimalisatie. Het is mogelijk om snel en flexibel verschillende data te combineren en hiermee te experimenteren.

Onvoldoende beschikbare middelen

Op basis van onze interviews en literatuuronderzoek concluderen we dat de uitvoerende partijen die zich bezighouden met ondermijning, onvoldoende beschikbare middelen hebben om ondermijning aan te pakken. InZicht stelt hen in staat om informatiegestuurd te werken. Verder ontdekten we dat twee soorten (veiligheids)instanties bijdragen aan een dynamisch ondermijningsbeeld:

- Partijen die al in het bezit zijn van data.
- Partijen die werken aan de aanpak van ondermijning.

Zes stappen van platform InZicht

Terugkomend op de hoofdvraag werkt InZicht effectief in zes stappen:

1. Thema's formuleren voor InZicht.
2. Een afgebakend gebied bepalen.
3. Onderzoeken van relevante (gesloten) bronnen.
4. Aanleveren van geselecteerde bronnen.
5. Rollen- en rechtenstructuur aanbrengen.
6. Voorspellend karakter van InZicht:
  - Het hier en nu.
  - De voorspellende functie.

Hierbij merken we op dat het specifieke dynamische ondermijningsbeeld voor elke (veiligheids)instantie anders is. Stap 1 en stap 2 zijn voor elke eindgebruiker uniek, omdat het gaat om hun eigen regio en thema('s). Maar 3, 4 en 5 zijn herbruikbaar voor meerdere (veiligheids)instanties in een effectieve en kostenefficiënte werkwijze.

Aandachtspunten: systeemkennis en AVG

Uit ons onderzoek bleek het grote belang van systeemkennis en informatie vanuit wijkagenten, boa's, bewoners en ondernemers uit het afgebakend gebied. Wij wijzen elke opdrachtgever op het belang van dit soort interne informatie. Verder kan InZicht vragen oproepen over de AVG. We koppelen databron-

IN HET KORT

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste conclusies van dit onderzoek. We beantwoorden de vraag: Hoe is InZicht ingericht, zodat veiligheidsinstanties en gemeenten effectief gebruikmaken van een dynamisch ondermijningsbeeld?

nen, wat mogelijk inzicht kan geven in persoonsgegevens. VCS informeert opdrachtgevers hierover en zet een eigen privacy officer in om het proces te bewaken.

Conclusie

Wij concluderen dat als VCS de zes stappen doorloopt, InZicht effectief wordt ingericht voor de betreffende (veiligheids)instantie. Met deze stappen komen VCS en de opdrachtgever tot een dynamisch ondermijningsbeeld van het afgebakend gebied waarmee zij direct aan de slag kunnen.

Literatuur

Algemeen Dagblad. (2019). *Explosieve stijging van dumpingen met drugsafval*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.ad.nl/binnenland/explosieve-stijging-van-dumpingen-met-drugsafval-aab039a7/>

Autoriteit Persoonsgegevens. (z.j.). *Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)*. Geraadpleegd op 4 december 2019, van <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/over-privacy/wetten/algemene-verordening-gegevensbescherming-avg>

Brabants Dagblad. (2019). *Intensief journalistiek onderzoek naar ondermijning: Brabant tussen de bovenwereld en onderwereld*. Geraadpleegd op 18 november 2019, van <https://www.bd.nl/brabant/intensief-journalistiek-onderzoek-naar-ondermijning-brabant-tussen-de-bovenwereld-en-onderwereld-a5a4326a/?>

CCV. (z.j.). *Betrokken partijen*. Geraadpleegd op 10 oktober 2019, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/georganiseerde-criminaliteit-en-ondermijning/betrokken-partijen/>

CCV. (2017). *Praktijkvoorbeelden*. Geraadpleegd op 29 oktober 2019, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/georganiseerde-criminaliteit-en-ondermijning/praktijkvoorbeelden/>

D66. (2019). *D66 regelt nieuwe aanpak criminele ondermijning*. Geraadpleegd op 31 oktober 2019, van <https://denhaag.d66.nl/2019/07/d66-regelt-nieuwe-aanpak-criminele-ondermijning/>

Eindhovens Dagblad. (2019). *Niet de politie, maar de Belastingdienst is de zwaarste opponent van de criminele wereld*. Geraadpleegd op 29 oktober 2019, van <https://www.ed.nl/brabant/niet-de-politie-maar-de-belastingdienst-is-de-zwaarste-opponent-van-de-criminele-wereld-af855475/>

Eindhovens Dagblad. (2019). *Staat Brabant op instorten? Foute euro's beoedelen steeds meer reguliere samenleving*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.ed.nl/brabant/staat-brabant-op-instorten-foute-euro-s-beoedelen-steads-meer-reguliere-samenleving-a3f31cc6/>

Gemeente. (2019). *Voorlopig geen structureel ondermijningsfonds*. Geraadpleegd op 21 november 2019, van <https://www.gemeente.nu/veiligheid/ondermijning/voorlopig-geen-structureel-ondermijningsfonds/>

HP/De Tijd. (2017). *Criminelen hebben de macht in Noord-Brabant*. Geraadpleegd op 2 september 2019, van <https://www.hpdetijd.nl/2017-09-21/ondermijning-criminelen-macht/>

Inspectie Justitie en Veiligheid. (2016). *De aanpak van ondermijning*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.inspectie-jenv.nl/binaries/inspectie-venj/documenten/rapporten/2017/02/01/de-aanpak-van-ondermijning/De+aanpak+van+ondermijning+-+Door+RIEC%27s+en+LIEC.pdf>

Justis. (2018). *Landelijk Bureau Bibob*. Geraadpleegd op 10 oktober 2019, van <https://www.justis.nl/Producten/Bibob/index.aspx>

Justis. (z.j.). *Wat doet het Landelijk Bureau Bibob?* Geraadpleegd op 29 oktober 2019, van <https://www.justis.nl/producten/bibob/burgers/faq/wat-doet-het-landelijk-bureau-bibob.aspx>

Justis. (z.j.). *Wet Bibob*. Geraadpleegd op 5 november 2019, van <https://www.justis.nl/producten/bibob/wet-bibob/>

Kadaster. (z.j.). *Wat is een perceel?* Geraadpleegd op 23 december 2019, van <https://www.kadaster.nl/-/wat-is-een-perceel->

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2018). *Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming*. Geraadpleegd op 10 december 2019, van <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/handleidingalgemeneverordeninggegevensbescherming.pdf>

NRC. (2019). *Justitie: meer geld criminelen afpakken*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/01/23/justitie-meer-geld-criminelen-afpakken-a3651381>

OM. (z.j.). *Organisatie*. Geraadpleegd op 29 oktober 2019, van <https://www.om.nl/organisatie/>

Parool. (2019). *Wat te doen tegen het veelkoppige monster 'ondermijning'?* Geraadpleegd op 2 januari 2020, van <https://www.parool.nl/amsterdam/wat-te-doen-tegen-het-veelkoppige-monster-ondermijning-ba4ab484/>

Politie. (2018). *Daling aantal ontmantelde hennepkwekerijen*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.politie.nl/nieuws/2018/februari/21/00-daling-aantal-ontmantelde-hennepkwekerijen.html>

Politie. (z.j.). *Ondermijning*. Geraadpleegd op 24 september 2019, van <https://www.politie.nl/themas/ondermijning.html>

Politie. (2019). *Ondermijning in Midden-Nederland*. Geraadpleegd op 22 oktober 2019, van <https://www.politie.nl/nieuws/2019/maart/25/03-ondermijning-in-midden-nederland.html>

Politie. (z.j.). *Politiewet*. Geraadpleegd op 12 november 2019, van <https://www.politie.nl/over-de-politie/politiewet.html>

Politieacademie. (2018). *Nederland en synthetische drugs: Een ongemakkelijke waarheid*. Den Haag: Boomcriminologie

Politieacademie. (2016). *Naar een meervoudige aanpak van ondermijning*. Geraadpleegd op 19 november 2019, van <https://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/pdf/92747.pdf>

RIEC. (z.j.). *Een georganiseerde overheid tegen georganiseerde criminaliteit*. Geraadpleegd op 10 oktober 2019, van <https://www.riec.nl/>

RIEC. (2017). *Ondermijningsbeelden*. Geraadpleegd op 23 september 2019, van <https://www.riec.nl/maatregelen-en-documenten/ondermijningsbeeld---b-cba>

RIEC. (z.j.). *RIEC-LIEC convenant, Privacyprotocol en persoonsgegevens*. Geraadpleegd op 3 december 2019, van <https://www.riec.nl/maatregelen-en-documenten/convenant>

Rijksoverheid. (z.j.). *Invloed van ondermijnende criminaliteit op samenleving*. Geraadpleegd op 2 januari 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondermijning/invloed-van-ondermijnende-criminaliteit-op-samenleving>

Tops, P., & Tromp, J. (2019). *De achterkant van Amsterdam*. Geraadpleegd op 3 oktober 2019, van <https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuws/achterkant-amsterdam/>

Tweede Kamer. (2018). *Georganiseerde criminaliteit en ondermijning*. Geraadpleegd op 21 oktober 2019, van https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/uitgelicht/georganiseerde-criminaliteit-en-ondermijning

Valkenswaard. (2017). *Actieplan ondermijnende criminaliteit 2017-2019*. Geraadpleegd op 23 september 2019, van <https://www.valkenswaard.nl/document.php?m=43&fileid=883459&f=926ee53e9ccd4b8463d6adc688daff6b&attachment=0&c=65722>

VNG. (2017). *Ondermijning*. Geraadpleegd op 3 oktober 2019, van <https://vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid/ondermijning>

Onderzoeksmethode en interviews

Voor zijn onderzoek paste Timo Meijers verschillende methodes toe. Naast uitgebreid literatuuronderzoek nam hij interviews af met deskundigen uit het werkveld die actief bezig zijn met de aanpak van ondermijning. Ook voerde hij een observatie uit op een plein waar de betreffende gemeente ondermijnende overlast ervaart. Daarnaast heeft hij observaties uitgevoerd tijdens meetings van VCS met opdrachtgevers over ondermijning.

Samenvatting interviews

In de interviews besprak Timo wat er nodig is om ondermijning aan te pakken en wat de aanpak van ondermijning zo'n uitdaging maakt. Ook vroeg hij wat een dynamisch ondermijningsbeeld inhoudt en hoe dit bijdraagt aan de aanpak van ondermijning.

1. Benodigheden

Wat is er nodig om ondermijning tegen te gaan? Vooral: meer informatieoverdracht en samenwerking. Soms weten betrokken partijen niet eens dat ze met dezelfde casus bezig zijn. Ook de samenwerking met commerciële bedrijven kan beter. Daarnaast willen gemeenten een betere informatiepositie, zodat ze proactief kunnen ingrijpen. Tot slot is er behoefte aan meer capaciteit en financiële middelen.

2. Aanpak

De tweede vraag aan de deskundigen: wat maakt de aanpak van ondermijning zo lastig? Verschillende deskundigen beschikken nog niet over de gewenste informatiepositie. Ook delen de betrokken organisaties nog te weinig informatie met elkaar. Daarnaast veranderen criminelen hun aanpak steeds, terwijl betrokken organisaties onvoldoende capaciteit beschikbaar hebben om dit complexe probleem aan te pakken.

3. Dynamisch ondermijningsbeeld

Wat is een dynamisch ondermijningsbeeld? Volgens alle geïnterviewde deskundigen is dit een verzameling signalen, fenomenen en informatie over criminele activiteiten in een bepaald gebied. Deze verzameling geeft inzicht in waar criminaliteit zich afspeelt en hoe het zich ontwikkelt. Volgens de ene deskundige is dit ideaalbeeld in de praktijk een illusie, maar voor een ander is het wel haalbaar.

4. Bijdrage aan aanpak

Hoe draagt een dynamisch ondermijningsbeeld bij aan de aanpak van ondermijning? Volgens de deskundigen stelt zo'n ondermijningsbeeld partijen in staat om informatiegestuurd te werken. Dit komt doordat ze een informatiepositie bezitten, zodat ze effectief een aanpak kunnen organiseren. Ook creëert een dynamisch ondermijningsbeeld volgens één deskundige een agendapunt bij de gemeente.

5. Actoren

Tot slot benoemden de geïnterviewde personen de actoren in de aanpak van ondermijning. Het gaat om de volgende partijen en organisaties, die volgens deskundigen van belang zijn bij de aanpak van ondermijning en/of het verkrijgen van een dynamisch ondermijningsbeeld:

Publiek:

- Gemeenten
- Provincies
- Politie
- Rijkswaterstaat

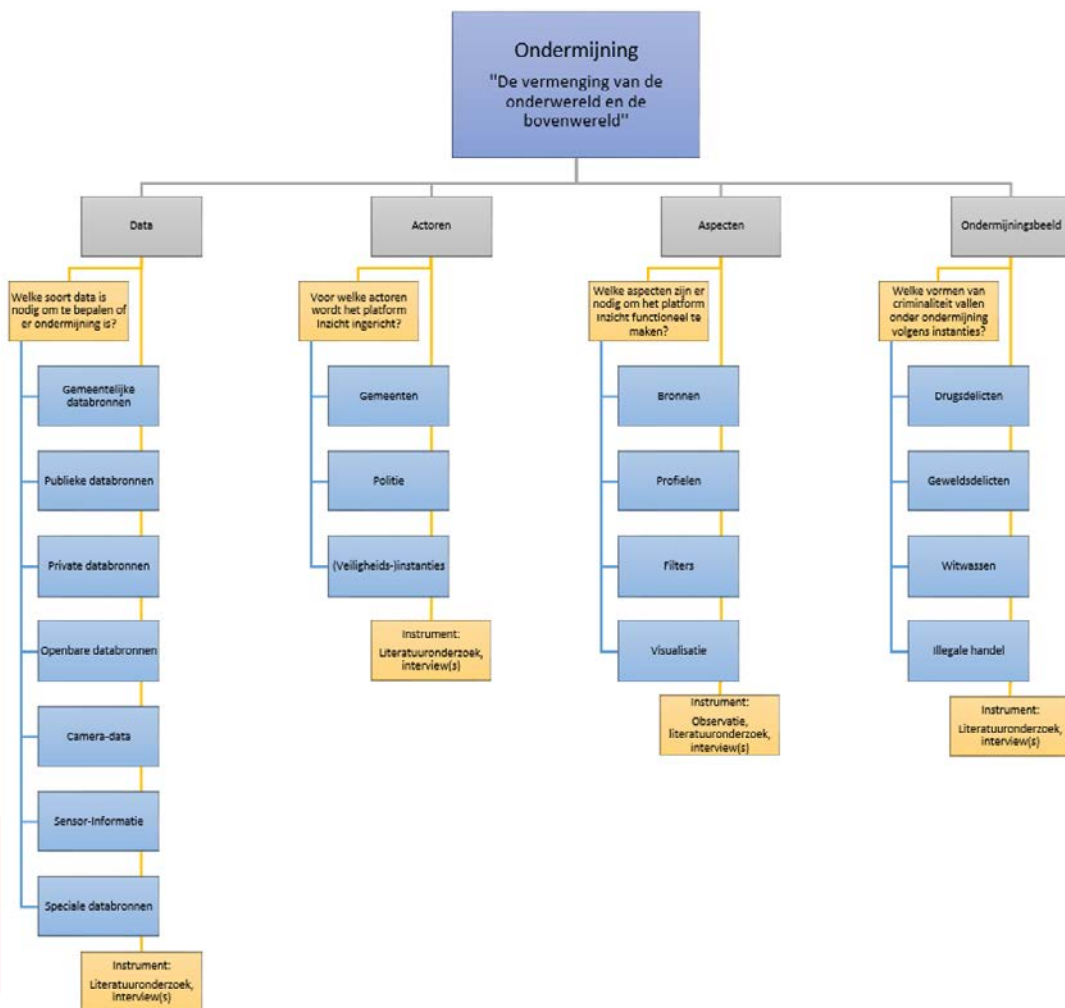
- Waterschap
- Fiscale Inlichtingen en OpsporingsDienst (FIOD)
- Belastingdienst
- Omgevingsdiensten
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)
- Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC)
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
- Finance Intelligence Unit (FIU)
- Jeugdzorg
- Scholen

Privaat:

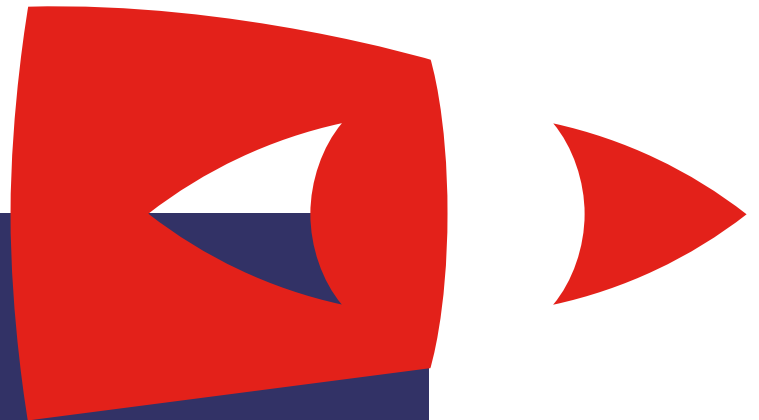
- Burgers
- Notarissen
- Autohandelaren
- Energieleveranciers
- Woningcorporaties
- Horeca

Totaaloverzicht operationalisering

Uit het literatuuronderzoek, de interviews en de observaties van Timo ontstond een totaaloverzicht van de data, actoren, aspecten en inzichten die nodig zijn om met platform InZicht een effectief ondermijningsbeeld te operationaliseren.

Totaaloverzicht: operationaliseren effectief ondermijningsbeeld

Over VCS Observation

Met meer dan 25 jaar ervaring is VCS Observation marktleider in cameratoezicht met videotecnologie. We integreren gegevens uit sensoren met andere databronnen. Onze praktische toepassingen voor bedrijven, gemeenten en andere organisaties maken beleid uitvoerbaar voor een veilige publieke ruimte.

Geïnteresseerd?

Bent u benieuwd wat platform InZicht voor uw organisatie kan betekenen? We laten u graag kennismaken met onze oplossingen. Een van onze ondermijnings-experts verzorgt graag kosteloos een (online) kennis-sessie voor uw afdeling. Neem contact op met VCS Observation via +31 (0)416 54 10 10.